

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године, код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлежства, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

по милости Вожјој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег Министра унутрашњих дела, по саслушању Нашег Министарског Савета, а на основу члана 54. и 101. Устава земљског, решили смо и решавамо:

Народна Скупштина, састављена из Народних Посланика изабраних за скупштинску периоду: 1905., 1906., 1907. и 1908. године, сазива се у први редован сазив на дан првога октобра ове године у Београду.

Наш Министар унутрашњих дела нека изврши овај указ.

22. септембра 1905. год.

у Београду.

ПЕТАР С. Р.

Министар
унутрашњих дела,
Ив. Павићевић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

Је ли особа „жива изгорела“, или је већ мртва била, кад је у ватру доспела

(НАСТАВАК)

Према томе старо мишљење о сталним и пуним мехурима као несумњивом доказу, да их је могла изазвати висока температура само за живота, а никако

после смрти, изгубило је много од свог првобитног значаја, и судско-медицински вештаци данашњег доба не усвајају га тако безусловно. И ако и данас стоји, да су стални и трајни, серумом (лимфом) напуњени, а реактивним црвенилом унаоколо оточени мехури врло поуздан знак да су утицајем високе температуре на живом телу постали, ипак то уверење не изричу данашњи судско-медицински вештаци с таквом аподиктичном сигурношћу као што се то некада чинило. Увек су толико обазриви, да помишљају и на оне случајеве, где то правило има и изузетка, те изричу коначан суд о томе тек онда, кад све друге могућности узму у достојну оцену. Тачнијим прегледом и свестранијим испитивањем датих прилика задубљују се више у то питање, и изналазе и оне ситније разлике, по којима би се оно могло поузданије решити.

Али има још и других прилика, где ће судско-медицински вештак бити у недоумици, како да реши питање о значењу пуних и сталних мехура на нагорелој лешини. Има н. пр. судских случајева, где ће бити спорно, може ли он у опште такве мехуре на лешини урачунати у трагове изазване високом температуром или не. Садно (decubitus), набијена и нажуљена партија (набој, мозол) на коме месту тела, пришт изучен слачицом или везикатором и т. д. може се јавити у истом облику као и мехур од опекотине те завести лекара, да их прогласи за мехур, изазван високом температуром на живом телу. Исто тако има и кожных болести, код којих се по телу јаве слични, пуни, и стални мехури, да их је тешко разликовати од оних, који су постали утицајем високе температуре. Така болест је н. пр. црвени ветар (Erysipelas) — нарочито у извесним облицима (E. bullosum) — па онда т. з. „зла пљускавица“ (Pemphigus) — нарочито код мале деце — а најпосле и читав низ оних запаљивих процеса у кожи где се она „испришти“, а местимце баш и јаче подклубучи (Dermatitis exfoliativa). У таким случајевима може бити доиста сумњиво, какве су природе

и каквог су порекла ти мехури. Спорови те врсте гдекада су тако нејасни и замршени, да и сам лекар може доћи до погрешних закључака (Hofmann, Casper-Liepmann, Friedberg). Тако н. пр. Фридберг наводи случајеве, где је неколико деце непажњом неке бабице опшурено, а лекар је мехуре на њиховом телу, изазване високом температуром, узео као мехуре од „зле пљускавице“ (пемфига). Сличан случај у обратном смислу наводи Дитрих (Dittrich¹). Погрешка је, истина, доста груба, али се ипак даје разумети — нарочито код лекара, који се тим питањем нису бавили.

Већ би била много тежа омашка, ако би лекар мехуре на лешини, која почиње већ у трулеж прелазити, узео као мехуре, изазване високом температуром за живота. Трулежни мехури су махом мањи, смрдљивим гасовима испуњени и немају рубове реактивног црвенила на својим ивицама, и по изгледу се знатно разликују од оних, који су ватром изазвани. Сем тога и други појави трулежног распадања на лешини махом су тако карактеристични, да их савестан и обазрив судско-медицински вештак нити може превидети, нити погрешно тумачити.

Код јачих опекотина другог степена смакне се обично на појединим местима сва покожица, те остави „живу кожу“ (крзно, корион) сасвим разголитану и без заштите. Интензивније дејство високе температуре захвати најпосле и поједине делове самога крзна, а по гдекада и дубље слојеве мекога ткања па у њима изазове појаве, које ми обично убрајамо у *trekhi steaen opекотина*. У оба случаја крзно страда већ у толико, да непосредно после дејства високе температуре изгледа као нека сиво-бела, црвена или мркожута влажна, подебела и непрозрачна скрама. Касније се та скрама почне сушити, и не потраје дуго, а од ње постане кад кад угаситија, кад отворенија мркоцрвена, мркожута, суха, окорела, перга-

¹) Dittrich: „Lehrbuch der gerichtl. Medicin. — Wien 1897; Seite: 117.

менту слична повлака или кожура. Ако покушамо да је покренемо, осетићемо, да се чврсто држи своје подлоге — дакле дубљих слојева мекога ткања — а на удар тврдим предметима одговара звуком, као да је рожаста. Ако је исечемо и од дубљих слојева опростимо и изљуштимо, те саму за себе прегледамо, наћи ћемо, да је тврда као рскавица или ројина, да је еластична, и да је — кад се кроз погледа према светлости кад мање, кад више прозачна. По себи се разуме, да моћност или дебљина тог сагорелог слоја зависи од интензитета температуре, која је на њега утицала, а донекле и од места на коме је она дејствовала. Гдекада представљају ту скраму или кожуру само поједини или сви слојеви живе коже (крзна, кориона), гдекада је у њеној области један део или и свеколико поткожно ткање, а гдекада захвата чак и до првих слојева поткожних мишића. Према томе је јасно, да ће највише од тих прилика зависити и све особине њене, а нарочито, у колико ће бити прозачна или не.

Ја сам се намерно подуже задржао код особина тих појава на огорелим лешинама. То сам учинио с тога, што ће нам ова објашњења олакшати разумевање важних судско-медицинских истина, које су и у пракси нашле примене. *Скраме и кожури од опекотина другог и трећег степена важне су за судско-медицинског вештака не само као поуздани трагови дејства високе температуре, него и као знаци, по којима се у већини таквих спорних случајева може поуздано решити и питање, је ли висока температура дејствовала за живота или тек после смрти.* Ево како и на ком основу:

Подстакнут неким радовима Вертхајмовим (Wertheim) о утицају високе температуре на кожу живог тела, обратио је проф. Хофман (Hofmann) нарочиту пажњу на скраме и кожури из опекотина и испитивао је, има ли и каква је разлика између оних, које су постале на живом, и оних, које су постале на мртвом телу. Том приликом дошао је до ових веома драгоцених резултата. Ако се тицало скрама или кожура, које су дејством високе температуре постале на живом телу, онда је у њима свакад већ голим оком, а још јасније лупом, могао у једноставној хомогеној мрко-црвеној маси разликовати неке веома сличне разгранке, неку мрежу, која је својом непрозрачношћу и угаситијом бојом од остале околне одударала. Ако је таку сасушену и провидну кожуру из лешине исекао и према светлости посматрао, истицала се та мрежа још јасније и представљала је сплет најситнијих крвних судова, пуних неке црвенкасте масе, — дакле — управо мрежу крајњих разгранака или власстих цеви (капилара) — у кожи. Исто је то нашло и на танким провидним пресецима таквих кожура под микроскопом. — А кад је на тај исти начин испитивао скраме или кожури од опекотина на објектима, који су као лешине у ватру доспели, није могао ту појаву констатовати. Скраме и кожури са таквих објеката биле су скроз једноставне (хомогене) — без оних угаситијих контура; без сплетова и мрежа најситнијих крвних судова са оном ријом масом.

Све што је по гдекада врло ретко и изузетно — у тој хомогеној кожури могао констатовати, беху само тамније контуре појединих повећих стабала крвних судова. И та разлика беше тако стална, тако се правилно понављала, да је ту појаву Хофман с пуним правом могао огласити као веома поуздан знак, по коме се судско-медицински може решити, је ли особа жива нагорела, или је после смрти дејству високе температуре изложена.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р М. Јовановић — Батут.

СУДОВИ И ЊИХОВО УРЕЂЕЊЕ за време устанка од 1804—1813. год

(НАСТАВАК)

Установом Великога Суда одвојена је судска власт у грађанским и кривичним парницама од новог Управнога Савета, који је назван министарством.¹⁾ Овај је суд овако уређен, како горе поменуемо, био уједно и апелациони суд за магистрате. Он је био надлежан да разматра решења магистратских судова, особито она, која се тичу смрти, и да о таквим решењима доноси коначне одлуке. Исто тако разгледао је жалбе оних, који нису били задовољни пресудама магистрата. Ова процедура била је одређена још јануара 1809. године, као што се види из Уређења Ваљевскога Суда, где се у тач. 10 вели:

„Уопште свима, који живе у ваљевској нахији, забрањује се у Београд долазити на жалбу Великоме Суду без писма суда ваљевскога, нити ће се коме веровати у Великом Вилаетском Суду, осим ако се коме решење суда не чини да је праведно. У том случају сваки може с решителним писмом ваљевскога суда доћи и хоће се свакоме наново судити. Али ако су то парнице мање од 100 гроша онда се забрањује.“²⁾

Ово што је имало силу закона у 1809. години за ваљевски магистрат, вредило је од 1811. године за све магистрате. Да је тако види се из „настављенија“, која су јануара 1811. године раздата војводама, где се заповеда: да се сваки онај, који какво зло учини, било да похара или да убије кога, или ма какво друго зло да учини, има се ухватити и предати суду у магистрат. А коме магистрат не може пресудити, онога да шаљу у Београд Савету (односно Великому Суду).³⁾

Овај однос између магистрата и Великога Суда био је од прилике овакав:

Ако би се тицало каквога убиства онда би војвода, као старешина кнежине, био дужан ухватити убицу и предати магистрату. Магистрат би га бацио у затвор, и почео дело ислеђивати. Ту би се довели и сведоци, који би исказали оно, што су видели и што знаду под заклет-

вом, да истину говоре, па све то тако било би записано и заједно с убицом спроведено Великому Суду. Или би се спровела само акта, а кривац би остао и даље у магистратском затвору, докле не би Велики Суд, разгледавши акта, донео коначну пресуду, која се *сентенцијом* називала у оно време. Оваква *сентенција* слата је Карађорђу на потврду, па потом опет враћана магистрату, који је био дужан с војводом извршити је. Тако је испитан Никола, убица из Каоне, који је убио брата Милица Радовића из Каоне. Овај испит и сведочанство сведока Радивоја, који је био на оном месту, кад се убиство десило, Карађорђе је послао Савету.⁴⁾ Тако исто прота М. Ненадовић одговара на једно писмо Великога Суда овако:

„Славном Великому Суду Вилаетском“

„Високославнога В. Суда писмо под № 559 од 12 новембра (1811) исправно примио сам под 18 тек. у коме пишете да пошљем г. Николу Раонића капетана за похару Настаса, момка Тркићева, житеља ваљевскога. Ја би к вама послао, али је исто дело почело истраживати се код нас у време војне и тако из узрока војне није се могло дело ка концу привести. Тако и ја сам написао славном магистрату ваљевском да извиде и све доке суду да приведу, да се истинито знаде, је ли Раонић опљачкао Настаса или други који, или то да није каква мајсторија. Истина, да није лепа ствар, али сами знате да Срби за то војују, да им нико не дира у њихове сестре, и тако г. Раонић капетан идући путем чује вриску и за то свеже Настаса, да га суду приведу, но да је даље било к Ваљеву, него његовој кући, а скоро да се смркне, те га је одвео својој кући, и сутра дан суду да га одведе. За то се за сад не зна извесно, је ли који опљачкао Настаса или је мајсторија, но ови дана, докле од сведока извиде, јавићу вам, и ако буде до Раонића послаћу га.“

„Сотим остајем В. С. С. Великога свако добро желећи.“

У Ваљеву

22 новембра 1811 год.

М. Ненадовић⁵⁾

Пример процедуре којом су кривична дела ишла и до Великога Суда долазила, имамо такође у Деловодном протоколу Карађорђевог. Неко је силовао десетогодишње дете, кривац је ухваћен, ствар је извиђена и у писму описана, па је послата Карађорђу. Карађорђе пак шаље то писмо Савету (управо Великому Суду), да кривцу, како за право нађе, пресуди, па пресуду да пошљу кнезу Алексију, да кривца казни на оном месту где је зло учинио, да онај народ види.⁶⁾ У поменутом протоколу имамо пример и за други случај силовања. Некакав Милоје Ђорђевић из Лужвица (нахија крагујевачка) силује некако дете. Магистрат крагујевачки

¹⁾ Бата Лака. Историја Устанка стр. 865.

²⁾ Д. Б. Аљмаша, Историјски развитак полицијске власти у Србији, стр. 39.

³⁾ В. С. Караџић, Грађа I. стр. 103. — Црна Речка, стр. 45. — Хајдук Вељко, стр. 27.

⁴⁾ Деловодни протокол Карађорђа Петровића, № 618.

⁵⁾ Протокол писма прота М. Ненадовића, стр. 150—151.

⁶⁾ У Деловод. протокол под № 632.

КРИМИНАЛНА ПСИХОЛОГИЈА

(НАСТАВАК)

Анимални се осећаји лакше опајају и јачи су од виших осећаја. Њихово је трајање неједнако. Узмимо гњев и мржњу: гњев је тренутан, мржња стална. Ја могу бити гњеван и љутит према свом сину, брату, сестри, које волим иначе, и та љутња је пролазна. Код мржње је осећање трајно перманентно. Исто је тако и са осећањем наклоности.

Несумњиво је да осећање пријатности, као и непријатности има велике важности и примене у криминалистици. Нико не може сумњати у то да или сведок према кривцу или према жртви или саучесник према свом другу или сведок према самој ствари нема никакво осећање. —

Али главни моменат је у изношењу кривичнога дела. Све што чујемо о једном преступу или злочинству или што читамо и сазнамо о њему, све то бива путем речи. Свако кривично дело, најмање, као и највеће, кад излази пред иследника и пред суд, бива одевано у речи и реченице. Криминалиста, иследник, судија има да мотри у првом реду на то: како се износи учињено дело. Нико није обавезан и принуђен да буде толико смотрен и пажљив на језику, колико криминалиста, нарочито у случајевима изналажења кривце или злочина.

У природи свакога човека лежи да има свој нарочити језик, свој начин опхођења и изражавања. И Taylor има пуно права кад каже да језик једног човека показује порекло његово, али још више показује колико је његово васпитање, знање и умешност. Готово сваки човек има своје специјалне, индивидуалне навике у своме говору. Узмимо случај да је сведок какав сентименталан, меланхоличан или весељак човек — свакако и искази његови а и сама пресуда имаће обележје у неколико тога сентименталног, меланхоличног или хумористичног излагања. Два сведока по једном предмету, са разним темпераментима, различно ће се изражавати. А што криминалиста нарочито мора да зна, то је језик и дијалект оних лица са којима он долази у додир и ради, и значење појединих израза, које они најчешће употребљују. Још ваља на овом месту напоменути да се простији свет пред иследником служи општијим формама и укореним изразима и реченицама, док интелигентнији свет у својим исказима тражи нарочите изразе којима хоће што шта да оцрта и окарактерише. Што још, као специјалан говор, код простија света може да важи — то је ћутање. И ћутање је нека врста говора. Ратари, сељаци, људи из народа пред судијом и иследником редовно мање говоре од варошана. Редак је брбљив или говорљив сељак. У случајевима какве кривце врло се често дешава да сељак ћутањем призна дело и кривицу своју. И судија у извесним приликама треба кривца и са те стране да посматра.

Нема сумње иследнику је потребно да чује од исказаника истину; али, ако је не чује, он треба из онога, што исказник

каже, да умотри где је и шта је истина. У томе и јесте права вештина и способност његова.

XI.

Један од најтежих послова за криминалисту јесте оцена и познавање жене у психолошком смислу и значењу; јер, жена, и ако није ни соматично ни психолошки, дакле ни телесно ни душевно различна од човека ипак има у суштини свога бића нешто што је у сваком погледу од човека различито и одваја. Кад један криминалиста проучава човека, то он има посла са бићем, које је њему равно и истоветно, ма било међу њима разлике и у моралу, и у образовању, и у васпитању, и у старости, и у положају. Ако је старац пред њим, кога он има да испита — то је пред њим опет човек, какав ће и сам бити, кад наступе године. Ако је дете или младић, он већ има оријентације, јер је и сам раније то био. Са свим је другачија ствар кад пред собом има женско чељаде — девојку, жену или старицу, — он има пред собом разноврсне субјекте душевне, на које не може да примени оне резоне и умовања, која примењује на људе.

Душевни живот жене извесно се разликује од човековог душевног живота. Постоје паралелне особине између човека и жене; али има и битних разлика, које је потребно пронаћи и научити. Пристрагама, у кривичним парницама и деликтима исказ једне женске ни у ком случају не треба идентификовати са исказом једнога човека и подједнаким их мерилом ценити. Жена је друго нешто него човек — то нам стално говоре и лекар и историчар, и анатом и књижевник, и глумац и теолог, и философ, просто сваки и сви од реда. Жена је другачија у самој својој појави, у свом понашању и расуђивању, у осећању и резонувању, у хотењу као и у умењу — само правници криминалисте и судије кажњавају дело жене, као и дело човека и примају исказе жене, као што примају исказе човекове.

У старом веку жену су сматрали вавек за ниже створење од човека. Грци су чак и децу стављали испред жене у погледу душевне вредности. Чак и грчки природњаци нису другачије судили о жени. Аристотел и Хипократ сматрали су жену за половину човека. Хомер с подсмехом говори о жени, о њеној лакомислености и лажљивости. Старо римско схватање исто је тако неповољно по женски свет. Жена је, по појимању тадашњих Римљана, загонетно, тајанствено, дисхармонично створење. Народи Истока ништа боље и правилније нису расуђивали о жени. Кинези су стари тврдили и доказивали да жена и нема никако душу; Мухамеданци верују да жена не може ући у рај, а сам Коран вели да је жена створење које под светлом навлаком и украсима расте и успева, а која је способна вазда да се гложи и свађа. Колико то мухамеданско мишљење важи, најбоље доказује сам отомански кодекс (Законик §. 355), по коме исказ двеју жена пред судом важи толико исто, колико исказ једног човека. Средњи је век још више жену понижавао. Он је њу сматрао као биће, које је далеко ниже

ухвати Милоја, баца у затвор, дело испита и акта пошље Карађорђу. Карађорђе акта пошље Великом Суду да овај суд изрекне пресуду и казну с тим, да се та изречена казна пред народом изврши, а магистрату одговори, да кривца држе у затвору докле не дође одговор од Великога Суда. Савет је после тражио да се девојце, кривац и сведоци пошљу у Беона суочење. Али како је јављено да се момак, који је преступ учинио, измирио девојчетовим оцем окумивши га, то је решено да се казни телесно са стотину батина врућих. Ова пресуда је послата Карађорђу на потврду, и он је потврди. По том пише крагујевачком магистрату, да му (момку) ударе 100 батина врућих и да му се каже да је он заслужио живот изгубити, али кад су се окумили то му се живот прашта.⁷⁾

Великом суду била је дужност да размотри сваку пресуду, која се тиче смрти, па онда да донесе коначну одлуку, као што сам већ напред поменуо. Оваква пресуда, која је смрт доносила, слата је Карађорђу, као Врховном Господару, на потврду, и тек пошто је добила такву потврду, слата је војводи или магистрату на извршење.⁸⁾ Осим тога Велики Суд је примао тужбе кметова и кнезова, испитивао их и пресуђивао. За такве кривице Велики Суд је осудио на затвор Павла Цукића, Петра Молера и Максима Рашковића.⁹⁾ За то је изгубио своју кнежину војвода Димитрије Пазарац тако, да ни он ни његови синови не могу више бити старешине народне.¹⁰⁾ Исто тако Велики Суд је испитивао и пресуде доносио о већим похарама (деловодни прот. Карађорђевог № 887, 1049 и 1050), извиђао је и злоупотребе војводских момака (№ 1138 и 1230). Бивало је и таквих судских дела, која није расправљао ни Велики Суд, а није хтео ни Карађорђе да их расправи, већ су остављани да о томе Скупштина донесе своју одлуку. Тако је учињено с раније поменути убицом Николом из Каоне, ваљевске нахије. (Деловодни протокол № 618).

Као што се види Велики Суд је поред жалби на пресуде магистратских судова и сам расправљао и судио за убиства, за силовања, за похаре, за злоупотребе војводске власти и насиља војвода и т. д.

Пресуде Великога Суда као год и магистрати биле су писане и завођене у деловодни протокол. Само 1811 године од јануара месеца, од кад је основан Велики Суд, па до 12. новембра исте године заведено је у деловодни протокол Великога Суда 559 бројева.¹¹⁾

И Велики Суд као и магистрати судили су већином без писаних закона, јер их није било, судио је по здравој памети и по обичају. (наставиће се)

Миленко Вукићевић

⁷⁾ Деловодни протокол Карађорђевог, № 804, 808 и 839.

⁸⁾ Деловодни протокол Карађорђевог. № 842, 857, 858, 866, 868, 1132.

⁹⁾ Деловод. Протокол Карађорђевог. № 909, 910, 954, 1074, 1404, 1437, 752, 771, 773.

¹⁰⁾ Деловодни протокол Карађорђевог. №: 943, 956 и 957.

¹¹⁾ Протокол писама Проте Ненадовића, стр. 150.

У сваком погледу од човека; шта више жена је сматрана као ђаволов ортак, као једно демонско биће. Вештице, бајалице, караконцуле већином су беле женске и средњи век нам даје безбројне примере невероватних кажњавања жена, за које се мислило (а мислили су и судови и грађани) да су у служби демона и сатана. У самој Немачкој је спаљено, у тим несрећним временима, преко сто хиљада жена. Искази жена, њихова сведочанства и заклетве пред судом нису имали никакве вредности, јер судије нису на те исказе ништа полагали.

Исто тако мишљење северних народа о жени и њеној вредности није најповољније. У *Navamal-u* се говори са омаловажавањем о жени. И то се гледиште провлачи кроз цео средњи и нови век и задржало се готово до најновијега доба. Па и савремено мишљење о жени разликује се од мишљења о човеку.

Да напоменемо само на овом месту ову познату изреку: „Дајте жени крила и она ће постати или анђео — или гуска“. Ова изрека, ма колико сурова да је, говори да се жена битно разликује од човека: она обично или стоји високо изнад човека, или је нижа од њега. И то је у многоме тачно: неке особине жена далеко су се истакле изнад особина људи и обратно; али оне нису никада потпуно онеке, какви смо ми, људи. За неке послове у природи и животу жена је далеко погоднија и боља него човек и обратно: има послова у којима је човек много бољи од жене.

Даје се, дакле, утврдити факт да жена има извесних особина душевних и способности, које диференцирају и одступају од особина човекових. И као што можемо према појединим деловима скелета да закључимо, да ли је тај скелет био човека или жене, тако ће временом бити могућно душевне диференције и разлике између човека и жене бити тачно одређене и охарактерисане. Те разлике у велико постоје и оне се, са психолошког гледишта већ могу доста јасно да изведу.

Наравно, ко је рад да проучи душу и природу жене, као и њене душевне особине и способности, не сме се ослањати на мишљења песника и приповедача; јер су то већином скроз субјективна и погрешна посматрања и гледишта, основана не на хладној студији и непристрасном проматрању, него на осећању.

(наставиће се)

М. Павловић.

Седми међународни конгрес за казнене заводе

— држан у Пешти од 22—26. августа о. г. —

(наставак)

(3)

На крају проф. д-р *J. Влашић* завршава: „Сви ми можемо и са катедре као и у стручној литератури, у пракси и животу, да дођемо до савршенства. Студирајмо она социјална, морална, културна и економска зла из којих се рађа и развија криминалитет. Бригом за науштину децу,

принудним васпитањем младих злочинаца гледајмо да легислаторским творевинама служимо. Решење крупног питања о *скидницама* (вагабондаже) и *просјачењу* не скидајмо с дневног реда. Па и идеја о *композицији* могла би можда у већој мери да буде заступљена него што наш кривични законик то допушта. У систему о *новчаним казнама* створено је већ као неко јавно мишљење, које све постаје гласније, у случају, да се новчане казне не могу наплатити, да се оне *радом* замене.“

Трећи дан

У *првој секцији* касациони судија *Јован Тарнај* реферовао је о томе: „На које деликте ваља применити новчану казну и какви принципи треба да буду меродавни при њеном извршењу; како да се формулишу одредбе о конфискации добара?“

Секција је била мишљења да се *новчана казна* као споредна казна по правилу само за такве деликте може препоручити, које је учинилац извршио из користољубља или у тој намери. Приликом осуде на новчану казну мора се суд у *првој линији* обазрети на способност за плаћање осуђеног и у том циљу још у претходном поступку и пре пресуде морају се прибавити извештаји о имовном стању деликвента. Осуђеном, ако прилике то допусте, одобриће се, да осуду може исплатити у отплататама, а и да му се, ако тачно измири своје обвезе, један део казне опрости.

У случају, да осуђени (не кривцом својом) не буде био у стању да плати новчану казну, има се казна преобратити *не у затвор већ у принудни рад*. Наплату заосталих новчаних казна од наследника ваља у свима случајевима искључити. — Сви предлози секције усвојени су у целини од конгреса.

Друго питање: „Који су карактеристични знаци деликта преваре?“ није одговорено. У секцији пало је више предлога, који су имали за циљ искључиво измену члана о превари у француском *code pénal*. Конгрес је опет био мишљења да одлука о томе питању не долази у обим његове надлежности и дао је израза жељи, да се у будуће конгресу предажу само таква питања материјалног кривичног права, који стоје у вези с извршењем казне.

У *другој секцији* реферовао је проф. *Франа Инкеј* о томе: „Да ли се може притворени под истрагом или оптужени, који је раније био осуђен на коју казну која повлачи губитак слободе, принудити на рад?“ И: „Ако такви притвореници не би могли бити принуђени на рад, зар не би онда урачунавање истражног притвора могло да се учини зависним према томе, да ли се притворени добровољно понудио да ради?“

Прво је питање секција одбацила. Секција је даље изразила жељу, да се у свима истражним затворима притвореницима пружи прилика да сами од своје воље раде и да би истражни притвор по правилу ваљало само онима урачунати, који од те могућности учине употребу. Многи

су се у дискусији с правом томе успротивили, јер би усвајање таквог предлога, да се сваки може понудити да ради у притвору у сваком случају могло да се сматра као признање кривице и даље, да нико не мора притвор свој још и радом да отежава. Конгрес је сматрао тај навод за меродаван и изјаснио се, да урачунавање истражног притвора ни под каквим околностима не треба учинити зависним од тога, да ли је притворени радио или не, али се нарочито мора оним притвореницима, који имају породицу да издржавају, пружити прилика да раде и да заслуже.

У *трећој секцији* истакнута су два питања. Прво питање гласи: „Каква помоћна средства стоје на расположењу за сузбијању туберкулозе, нарочито каквим средствима може она да се спречи у казним заводима?“ Секција је нашла да би ваљало ставити у задатак једној међународној стручној комисији, да изради правила, по којима би се градили и удељавали казнене заводе и да утврди потребне хигијенске мере за спречавање те болести.

У дискусији изнео је д-р *Клоаф* (из Њу-Јорка) врло интересантна дата о мерама за сузбијање туберкулозе у америчким казним заводима. Он је доказивао, да је један од главних узрока туберкулозе: оскудица довољне вентилације и свежег ваздуха у казним заводима: даље оним осуђеницима, код којих се већ показују трагови болести, има се допустити што више кретања на чистом ваздуху или рад, а нарочито се препоручује пољопривредни рад.

Друго питање: „У колико треба државна контрола да ограничи приватна друштва за заштиту отпуштених робља (осуђеника)?“ Конгрес је усвојио мишљење секције, да треба избегавати принципно државно мешање у рад тих друштава. Али се држави не може спорити право, нарочито кад су у питању непунлетни осуђеници, да од друштва тражи рачун о његовом раду. Ваља препоручити тешку везу и обострани заједнички рад између државе и приватне помоћи.

Са овим је завршен рад пре подне. После подне држао је предавање генерални директор француских казних завода *Гримани*: „О садашњем стању заштите деце у Француској.“

Четврти дан

У *првој секцији* расправљало се једно врло важно питање о сузбијању међународног злочина. На основу реферата проф. *Павла Анђала* секција је расправљала питање: „Да ли се дело онога, који купује крадене ствари или их скрива може узети као сопствено дело или само као јатаковање? (Види § 384. нашег крив. закона). У секцији су била подељена мишљења. Референт је предложио: да се такав кривац у свима случајевима има оној држави на осуду предати, у чијој се територији дело десило и чије је плодове он помогао да осигура, докле је већина секција била мишљења, а то је и конгрес усвојио, да се такво дело под свима околностима има сматрати као самостално и као такво има и казнити, — ма да главно дело из ма

којих узрока, који искључују кривицу, не би довело до казне кривца. Надлежан је суд оне државе, на чијој се територији дело десило, па нека је већ у другој некој држави против кривца пресуда постала извршна и кривац осуду издржао. — У дискусији учествовали су Дипоа, Пјер Антони, Фелолеј, Адолф Обершал. Овај последњи за тим је предложио, што је секција усвојила: да за успешно и брзо гањање таквих кривца треба углавити међународни споразум, уговор, да би се у једној земљи судом утврђена крађа у другој земљи без икаква даља испитивања акцептирала као свршен факат.

О другом питању: „Да ли су резултати поротних судова такви, да би се могло желети да се они реформишу?“ није се дошло ни до каквог резултата. Секција је располагала са неких десет штампаних реферата. Познати талијански криминалиста *Гарофало* био је одсудно противан институцији поротних судова; Немац *Јунг Ханс* био је истина за то, да лајци учествују у криминалном правосуђу али у форми немачких т. зв. *Schöffengericht-a*. Референт проф. *Фајер* (из Пеште) изјаснио се као ватрени присталица поротних судова, али је предложио ипак неке реформе, на име, да судови буду овлашћени, да могу одлуку поротничку уништити, ако она садржи очевидно какву повреду права, погрешку или заблуду. После живе дебате с малом већином усвојена је ова резолуција:

„Конгрес даје израза жељи, да се у законодавству свих културних држава у ширем обиму предвиди учешће лајка у кривичном правосуђу.“

Дискутовање о реформи поротних судова одбио је конгрес с обзиром на велику политичку и социјалну разноликост земаља заступљених на конгресу, те је искључена могућност, да ће се постићи јединство у том питању.

У другој секцији реферовао је проф. *д-р Баумгартен* о теми: „По којим правилима и у којим случајевима и на којој основици притворенику или његовој породици дати накнаду за несрећни случај који би притвореника задесио у затвору или осуђеника у заводу при раду?“

Конгрес је био мишљена, да при несрећним случајевима, који притвореника — осуђеника — на раду задесе, држава, ако повређени сам није крив за несрећан случај, дужна је да осуђеника, евентуално његовој породици да накнаду, ако и даље траје код њега неспособност за рад или ограниченост рада пошто издржи осуду. Желети је, да оне државе, које имају законе о осигурању од несрећних случајева слободнога рада, ту заштиту и на рад осуђеника — притвореника, и оних у заводима за поправку — распростре. — У том смислу говорили су Сен Обен, Гриманели, Дидијон, грчки министар *Скузес* и др.

У четвртој секцији на предлог *д-р Филипа Ротенбилера* усвојена је ова резолуција:

„Држава је дужна, да за напуштену децу од осуђеника води бригу. Ако су родитељи у моралном погледу у стању да своју децу васпитају, али

због материјалног стања то нису у стању да учине, онда ваља родитеље материјално помагати.

Истога дана настављен је рад у неким секцијама по подне.

У другој секцији прочитао је *д-р Ј. Шалло* реферат проф. *Емила Моравчика* о ограниченој урачунљивости. Секција је усвојила предлог референтов, по коме за такве осуђенике ваља подићи нарочите заводе за душевне болеснике, где је дисциплина строжа него у обичним болницама за душевне болести.

Трећа секција бавила се питањем о сузбијању алкохолизма у вези са институцијама кривичног права. Проф. *Форел* реферовао је о утицају алкохолизма на криминалитет. По њему 50 од сто свих злочина изазвани су директном или индиректном претераном употребом алкохола, а и највећи број злочина дешава се суботом, недељом и понедељком у дане кад је обичај одмарати се и уживати. С тога би ваљало тих дана могућност употребе алкохола законодавним мерама ограничити. У казним заводима ни у којем случају не би ваљало допустити употребу алкохолних пића. Осуђенике, који пате од хроничног алкохолизма ваљало би, по мишљењу референтову, пошто издрже осуду, према томе да ли се могу излечити или не, упућивати и спроводити у заводе за неизлечиве душевне болеснике. Сем тога препоручује увођење забране у крчмама за пијанице према најновијем пројекту швајцарског кривичног законика.

Предлог референтов, који у другом своме делу иде доста далеко, усвојен је без дискусије.

Четврта секција бавила се питањем: „Шта ће са оним младим (непунолетним) осуђеницима бити, који се не могу смести у заводе за поправку (корекционе)?“ Питање, које је секција поднела да на њ одговори, није било срећно формуловано, јер је оно одмах подељено у два мања:

1. Како да се целисходно поступа са непунолетним злочинцима да би се они могли вратити уредном животу?

2. Како ће се деца, која у породици не налазе потребне моралне потпоре сачувати од злочина?

На прво питање дао је проф. *Фурније* (из Париза) одговор као референт секције. Осврнуо се на амерички систем, који код младих (непунолетних) криваца не допушта ни хаашење (притвор) ни казну (осуду) већ их по сваку цену упућује каквом заводу за поправку. Предлаже, да се тај систем усвоји, или бар да се оснују за непунолетне осуђенике такви казни завод у којима ће васпитање бити главно и у којима ће се деца учити и спремати за један занат. Затвор ћелични он одбацује и само по изузетку за врло кратковремене осуде допушта. Од доласка непунолетног осуђеника у завод он мора остати под брижљивом присмотром и лекара и учитеља са здравственог и педагошког гледишта. Држава има дужност да васпита ону децу, која у породици својој нису довољно васпитана, на првом месту сирочад, онда децу оних родитеља, који немају потребна времена а ни потребних моралних својстава, да их вас-

питају и на послетку децу оних родитеља, који су осудом изгубили слободу.

У том циљу, конгрес на прво место сматра да ваља основати заводе за посматрање у којима ће, пре но што коначно буду упућени у који васпитни завод, бити подвргнути посматрању са педагошког, моралног и лекарског гледишта. Према резултату тога посматрања и деца ће бити упућивана или каквом заводу за поправку, или у деце болнице или у обичне васпитне заводе — јер сви ти заводи имају за главни циљ васпитање детета за употребљивог члана друштва, јер се дете ни под којим условима не сме сматрати за непорављива.

Са овим је у главном програм рада овогодишњег међународног конгреса за казнене заводе исцрпљен.

Поједини чланови конгреса истакли су за идући конгрес питање: о укидању смртне казне.

Неки чланови конгреса учинили су излет у оближње казнене заводе око Пеште, у Вац, Касу и у женски завод у Марији Ностри.

Председник Сједињених Држава северне Америке *Рузвелт* позвао је конгрес да идући пут држи своје седнице у Сједињеним Државама. Одзивајући се тој жељи конгрес је одлучно да се осми међународни конгрес одржи у једном од градова Сједињених Држава и то 1910. године.

Од балканских земаља биле су на овом конгресу заступљене Грчка са три делегата и министром *Скузесом* на челу, Бугарска са два делегата од којих је *Минков* прокурор касационог суда у Софији (обоје су учествовали у дискусији) и Србија са једним делегатом *Божом Марковићем*, ванредним проф. Универзитета.

* * *

Краљ угарско министарство правде приликом држања конгреса за казнене заводе издало је два дела на мађарском и француском језику, који су на поклон раздати члановима конгреса. Једно је дело о казним заводима у Угарској и земаљским детенционим заводима (Француски: *Les institutions penitentiaires de la Hongrie*) од *Ст. Међерија*. У њему је историја казних завода у Угарској од 1772. до данас. Дело је украшено лепим илустрацијама, плановима и статистичким датима.

Као достојна допуна овога дела може служити и друго дело „Борба против криминалитета непунолетних у Угарској“ (*La lutte contre la criminalité des mineurs en Hongrie*) од *д-р Бела Куна* и *д-р Ст. Ладаја*. У њему се описују државни деци азили, којих има 13 у Угарској, па онда заводи за поправку и срески завод за непунолетне у Каси. И то је дело богато илустровано.

Јов. Б. М.

ПОУКЕ И УПУТИ

Одлуке о отуђењу општинске имаовине могу се доносити само на општинском збору, а не и на сеоским састанцима.

Кмет села Љуберађе обратио се суду исте општине, па представив како поред

реке Љуберашке има известан простор општинске утрине, која би се због воде могла употребити за баште, и како многи сељани немају башту, молио је, да се позове збор села Љуберађе ради споразума и поделе те утрине.

Овај предлог прихватио је и општински суд и изнео пред збор села Љуберађе, који је усвојио предлог и донео одлуку, да се од те утрине да по два ара извесним сељанима ради подизања баште.

Ту одлуку начелство је послало на одобрење Државном Савету.

Државни Савет није узимао у оцену ову одлуку, већ је акте вратио нерасмотрене, пошто овде нема одлуке општинског збора, који је једино надлежан по тач. 3. чл. 33. закона о општинама да решава о отуђењу непокретног општинског имања и чије само одлуке, по претпоследњем ставу тога законског прописа Савет расматра.

Одлука Државног Савета од 17. августа 1905. године Бр. 5557.

За оцену питања о доказаној вредности исправа, у смислу §. 189. грађанског судског поступка, није надлежна полицијска власт, већ суд.

Решењем смедеревског првостепеног суда од 31. октобра 1903. године Бр. 22719, одобрена је за рачун Е. М. Р., трговца из Београда, забрана на покретност његовог дужника Јовице С., из Паланке.

Начелник среза јасеничког пописао је ствари, изложене у списку пописа, а нађене у притежању дужника Јовице. Но жена његова Ружа, изјавила је, да су ствари њезина својина, јер их је донела као мираз од оца. За доказ овога поднела је у препису списак ствари, који јој је издао отац Војин под 24. јануара 1877. године, а потврђен код начелника среза орашког 4. септембра 1903. године под Бр. 11733. С тога није одобравала, да се пописана покретност, као њезина својина за дуг мужевљев, одузима.

Кад је ово саопштено повериоцу Е. М. Р., он је изјавио, да не признаје право својине пописаних ствари појављеној сопственици Ружки, велећи, да је то удјурма самог дужника.

На основу овога, и §. 466. б. грађанског судског поступка, средња власт, констатујући, да се из списка ствари, који је појављена сопственица поднела за доказ својине истих, види: да је издао од стране њезиног оца 24. јануара 1877. године, а потврђен код власти тек 4. септембра 1903. године, — а то је после учињеног задужења — и да, према томе и §. 189. грађанског судског поступка, та исправа нема вредности, јер су ствари нађене у притежању дужника Јовице, — решењем својим Бр. 20188/903 год., упутила је појављену сопственицу, као слабију у праву, да код надлежног суда поведе спор и тамо докаже право својине пописаних ствари.

Ово решење одобрило је начелство окр. смедеревског, а решење овога Министар унутрашњих дела својим решењем од 13. априла 1904. год. ПМ 10408.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је решење Министрово саобразно закону, но без обзира на разлог у решењу начелника средског, односно вредности исправе по §. 189. грађанског судског поступка, пошто за оцену овог питања није надлежна полицијска власт, већ суд.

С тога је Државни Савет одлуком својом од 26. априла 1905. год. Бр. 2690. одобрио решење Министрово, а жалбу као неумесну одбацио.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Тајанствена скитница. Ко је пратио француске листове за последњих 15—20 дана, морао се, без сумње, слатко насмејати, читајући веома интересантне и шаливе белешке о тајанственој скитници „Амару Ритару“, и узалудним покушајима париске полиције и многих научара да пронађу порекло језика којим је ова скитница говорила. Мало је још требало, па да се цела ова ствар сврши комично по париску полицију, као што се већ свршила по многе хвалише и надри научнике. Што је париска полиција и овога пута очувала свој добар глас, има да захвали Алфонсу Бертилоу, познатом директору антропометријског одељења у Паризу, који је и овога пута триумфовао са својим системом о утврђивању идентитета.

Ево у чему је ствар:

Августа 30. тек. год ухватила је париска полиција једног младића од 17 год., који при себи није имао никаквих исправа, нити је умео да каже ко је и одкуда је? На сва постављена питања одговарао је неким страним и потпуно непознатим језиком, кога је означавао именом „аграш.“ Главна одлика овог језика била је у томе, што се све речи свршавале на р.

Истражни судија, коме је Амар сprovedен одмах по затварању, покушао је свим могућим средствима да реши појављени филолошки проблем, али без успеха. Многобројни тумачи данашњих живих језика, којима се судија обратио за помоћ на првом месту, могли су само констатовати, да језик којим скитница говори има доста сличности са данашњим европским језицима, али га ни најмање нису могли разумети. После овога судија је сматрао за потребно, да се обрати за помоћ многим научницима и појединим научним установама, али је и ово остало без успеха. Нико није био у стању да озбиљно објасни порекло „аграша“, нити да пронађе његову сличност са ма којим живим или мртвим језиком. Најзад је штампана прихватила целу ствар и отпочела је коментарисање на свој начин, што је имало за последицу да многи, и звани и непозвани, похитају власти у помоћ са својим објашњењима, која су у сваком погледу и разноврсна и интересантна.

Тако је један официр из Бостона уверавао истражног судију, да је налазио „аграшисте“ у Новој Каледонији и да врло добро разуме њихов језик. Најзад је тражио да му се плати путни трошак, те да

дође у Париз ради разговора са ухапшеним Ритаром.

Ректор једног већег француског универзитета извештавао је судију да потпуно разуме „аграшки“ језик и нудио своје преводилачке услуге.

Најинтересантније је објашњење једног географа који је, на основу „аграшке“ речи „одир“ тврдио, да је Ритар члан једне сибирске секте, тако зване „Духоборци“. То су, рекао је „учени“ географ, личности које, и ако под управом руском, живе потпуно самостално и не припадају редовима руске војске.

Захваљујући штампи, Рита је из дана у дан постајао све чувенији и интересантнији, а и сами чиновници указиваху му своје симпатије. Шта више, жандарми о којима је посведневно био у додиру, отпочели су већ разумевати његов језик.

За све ово време истражни судија дупао је главу са „аграшом“, не знајући шта ће и куда ће са једним јединим познатим представником овог ново-откривеног језика. Општећи посведневно с њиме, и допуњујући говор мимиком, истражном судији најзад се учинило да је разумео Амарово казивање: да је родом из једне земље у којој живе црнци, да је са мајком допутовао лађом до Хавра, а одатле железницом до Париза, где га је мати напустила.

Пошто је, најзад, исцрпао сва и практична и научна средства која су му стајала на расположењу, истражни судија умоли Бертилона да му да своје мишљење о овом изванредном случају.

Још првих дана по затвору Ритаровом, Бертилон је утврдио, да међу 500.000 личности, чији су описи класифицирани у париском антропометријском одељењу, нема ни једне која би, ма и приближно, била слична опису ухапшеног. Остало је још да се прегледају око 20.000 неклассифицираних описа, који за последња три месеца беху стигли из унутрашњости и иностранства. На молбу судијну сам Бертилон лично предузе класифицирање ових описа и после дужег рада нађе међу њима један опис, који се у свему подударало са описом Ритаровим. То је био опис Риналда Агостинија-а, калфе столарског, родом из Тиролске (Аустрија), који је већ у два маха био судски осуђиван због скитничења. Свака даља сумња о идентитету представника „аграша“ оида је искључена, а и он сам, видећи се овако демаскиран, признао је одмах Бертилоу да је он доиста Риналдо Агостини, означајући овом приликом и место на коме је сакрио свој пасош у моменту кад су га жандарми ухватили. Пасош је доиста нађен на означеном месту и гласио је на Риналда Агостинија-а, столарског калфу, родом из Клеа у Тиролској. Кад га је Бертилон упитао за узрок прикривања идентитета изјавио је: „Ја сам играо ову комедију да би прикрио моје право име. Пошто сам већ два пута био осуђиван од стране француских судова, бојао сам се да ме овога пута не прогнају из Француске.“

Док је, на овај начин, углед власти спасен, захваљујући искључиво Бертилоу, дотле су многи научнички ауторитети и познаваоци „аграшког“ језика грдно

настрадали и изложили се великом подсмеху, после објашњења које је сам Риналдо дао о свом језику. То је у ствари био италијански језик, у коме је он претметао слоге и додавао по једно *p* на крају сваке речи. Тако н. пр. Бог се на италијанском каже *дио* а на његовом језику *одир*; кућа *касасакар* и т. д.

Умоћен од једног новинара да каже шта мисли о овој интересантној атери. Бертилон је изјавио ово:

»Прикривање идентитета помоћу лажног имена и места рођења, ствар је обична и врло мало корисна, нарочито за личности које су биле мерене по моме систему. Ужаштене личности, које нам кажују лажно име, предмет су нашег најбрижљивијег испитивања: Где сте учили школу? Од кад станујете у Паризу? Чиме се занимаате? Како вам се зову родитељи? ит. д. Помоћу ових и овима сличних питања, ми их брзо доводимо у контрадикцију, и откривамо њихов лажан идентитет, а ако су раније била мерена, онда помоћу антропометријских картона и њихов прави идентитет. Све ово било је добро познато Риналду и с тога је пошто по то хтео да избегне сваки говор с нама. У томе је, као што вам је познато, донекле и успео захваљујући своме „аграшком“ језику, али смо ипак на крају крајева ми победили. При свем овом мора се признати, да је он врло вешто одиграо своју посве оригиналну улогу!»

Проналазач „аграша“ спроведен је из истражног у полицијски затвор, и по свој прилици биће прогнат из Француске.

Митридатизам. — Има људи, који су према извесним отровима веома отпорни. Подносе их у таким дозама, од којих би се други јамачно отровали. Организам им се на њих навикао, па му не штоди. Фарбари (бојације) подносе н. пр. сразмерно велика количине сичана (арсена, мишомора), јер га у бојама с дана у дан у тело примају, па су се на њега већ навикли. Исто тако велике дозе сичана подносе и путовође по високим планинама у Штајерској и Тиролској. Да одрже снагу и бодрину тела, те да лакше одолевају оним напорима свога позива, узимају већ из ране младости по мало сичана, па се временом на њега тако навикну, да га после гутају у сразмерно веома огромним количинама, па им ипак ништа не штоди (*арсенофаги*). Тело им је према том отрову постало неосетљиво. По себи се разуме, да и та постепеном навиком стечена неосетљивост има својих граница, и да нема човека, који се сичаном не би могао отровати, ма колике дозе од њега у своје тело уносио.

Да се човечје тело и на најжешће отрове може навикнути, знали су већ и прастари народи. Од вајкадашњих времена чувена су нека индијска племена с тога, што међу њима има читав ред људи, т. з. факира, који се на најжешће змијске отрове тако навикну, да им змијин ујед никакве појаве у телу не изазивају, и да се они тиме јавно продуцирају. Сем тога има из старијих времена, па још и из средњег века читав низ чудноватих прича о људима, који су се нарочито на

отрове навикавали, да их непријатељи не би могли отровати. Нарочито су се тим начином служили најчувеније личности из народа — н. пр. славне вође и владари — јер су они доста и били изложени опасности, да им непријатељи куваре, пехарнике, слуге, или другу околину подмите, па да му тако отров подмету. Тако се н. пр. и за Митридата прича, да се тога ради на отрове навикао, па најпосле у томе дотле дотерао, да му већ ни један није могао наудити. Колико је истине у тим причама о Митридату, не може се сада знати, али је позитивно, да се по тој причи та појава, где се човечје тело постепено навикне на необично велике количине каквог отрова, да му не штоди, и назвала „митридатизам.“ Тај назив је усвојен и у науци.

Мртвачка укоченост код мртворођене деце. — Познато је, да одмах после смрти постепено наступи мртвачка укоченост тела и да траје махом све дотле, док се не јаве први знаци распадања лешине. То је тако обична и стална појава, да се узима као правило, па и као знак смрти.

Од тога правила била су до сада изузета само мртворођена деца. О њима је до скоро владало уверење, да се рађају млтава, дакле без знакова мртвачке укочености, али се показало да је то уверење неосновано. Енглески лекар Перкинси (Parkinson) устаје против тога мишљења, и доказује примере из своје тридесетогодишње полицијско-лекарске и приватне богате праксе, да и мртворођена деца показују мртвачку укоченост. Најобичније је, да се леш таког детета у утроби мајчиној укочи у оном положају, у коме је за живота држан, па да се онда у том положају и роди. Др. Перкинси тврди, да само леш мртворођено недоношчета испод 7 месеци никад мртвачки укочен на свет не дође.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Михаило Понград, из Сегедина, банкарски повереник, 10. ов. м-ца побегао је незнано куда из Сегедина, пошто је извршио неколико превара и крађа. Михаило је жењен, стар 32 год., мојсијеве вере, средњег је стаса, округлог лица, смеђих малих бркова, жућкастих очију. При себи има пасош за иностранство, који је издат у Сегедину под Бр. 196. Позивају се све полицијске и општинске власти, да Михаила најживље потраже и нађеног спроведу Управи града Београда, с позивом на Бр. 31499.

Акционарска Задруга, актом својим од 18. тек. м-ца известила је Управу града Београда, да су јој украдене следеће акције, и то:

1., 6 комада акција Удеоичке задруге под бројевима: 3844, 3845, 3846, 3847, 3848 и 3849 са купоном бр. 5.

2., 22 акције Смедеревске Кредитне Банке, и то под Бр.: 2865, 1101, 1102, 2857, 2858, 2859, 2860, 2861, 2862, 2863, 2869, 2871, 2872, 2873, 2868, 2864, 2866, 2870, 2867, 2874, 2875, 2876 се купоном за год. 1905.

— 2 комада Удеонице Смедеревске и то Бр.: 1866, 1867 са купоном од 1904.

3., 2 државна лоза 2% сер. 521 Бр. 48, сер. 2055 Бр. 1, са купонима за 1905. год.; 2 акције Врачарске Штедионице и то Бр. 2908, 2907, са купоном 1904 год., 5 комада акција Дунавске Задруге, и то Бр. 2258, 2257, 2260, 2259, 2256 са купонима за 1904 год. — Како се за ове акције држл, да су по Србији растурене, то се препоручује свима полицијским и општинским властима, да обрате највећу пажњу на горње хартије и да према имаоцима истих поведе строгу истрагу и о томе известе Управу града Београда с позивом на Бр. 31934.

Илија Гавриловић, Станко Тодоровић, Младен и Влајко браћа Лазаревићи, Петко Стојановић, скитачки Цигани, ноћу између 30. и 31. августа ове год. украли су и собом отерали Видену Голубовићу из њиве Габра, једну кобилу длаке алатасте, а Николи Васиљевићу из Станаца, једну кобилу длаке плаво-доратасте. Од именованих Цигана налази се у рукама власти само Илија Гавриловић, а остали су испред потере побегли близу села Сиње Главе, среза лужничког. Код њих је нађена ова стока; једна кобила, длаке зеленкасте, једна ждребина длаке доратасте, једна кобила длаке мрко-доратасте, један коњ длаке врале, којима се не зна сопственик. **Станко** је стар 25 год., стаса је високог, црномањаст у опште, од одела има на себи гуњ и панталоне, на глави шајкачу, на ногама опанке, на левом образу има младеж, бркова црних, носи шицасту браду. **Младен** је стар 36 год., стаса је средњег, црномањаст, на глави шајкачу, на ногама опанке, на себи има капут и панталоне од простог штофа, без бркова. **Влајко** је стар 35 год., стаса је високог, плав, бркова смеђих, очију плавих; од одела има на себи гуњ и чакшире, на глави шубару, на ногама опанке, носи браду смеђу. **Петко** је стар 22 год., стаса је средњег, од одела има гуњ и панталоне, на глави шајкачу, на ногама опанке, црномањаст, бркова црних, брија се. Позивају се све полицијске и општинске власти, да их најживље потраже, а исто тако да потраже и сопственике нађене стоке и спроведу их начел. среза нишавског, с позивом на Бр. 11129.

Непознати крадљивац пре двадесет дана украо је једну краву Милошу Станимировићу, касанину из Ваљева, из пашњака који се налази у селу Болошевцу, среза ваљевског. Крава је сиво-беле длаке, рогова обичних натраг затурених, угојена и јалова. Позивају се све полицијске и општинске власти, да крадљивца и покрађу најживље потраже, и нађене спроведу начелству окр. ваљевског с позвом на Бр. 10115.

Непознати разбојници ноћу између 13. и 14. ов. м-ца убили су у селу Навалну Станка Маринковића, тежака и лако равни жену му Митру и слугу Станка у циљу разбојништва. По казивању поменутих било је три разбојника од којих су двојицу видели, а трећег не. Обојица су били у грађанском оделу са шубарама црним, уздигнутим у шиљак. Један је био висок, око 40 год., и други нижи стар око 25 год., обојица црномањаст. Разбојници су на месту разбојништва оставили једну тојагу, при врху бунасту, једну шубару од вештачког астрагана и један босански нож, дугачак, црнокораст. Један од ових разбојника изгледа да је повређен. Позивају се све полицијске и општ. власти, да разбојнике најживље потраже и нађене спроведу начелнику среза лесковачког с позивом на Бр. 15908.

Крађа стоке. Ноћу између 15. и 16. т. м-ца украдена су Филипу Живановићу, тежаку

из Јабуковца, два вола, од којих је један даке жуто-плаве, стар 5 година, а други даке сиво-плаве, стар 4 године. Оба су без роваша. Препоручује се свима полиц. и општ. властима, да изврше живу потеру и о резултату известе начелника среза у Ђунису с позивом на депешу Број 7.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Код кварта палидулскога Управе града Београда налази се један цепни никлени часовник система «Roskopf» са ланцем. Исти је сат нађен код једнога лица, које је ослобођено кривичне одговорности, али пошто се не зна сопственик сата, то се скреће пажња свима полициским и општинским властима, а и приватнима, с тим да се сопственик може јавити за свој сат кварту палидулском, с позивом на Бр. 7881.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

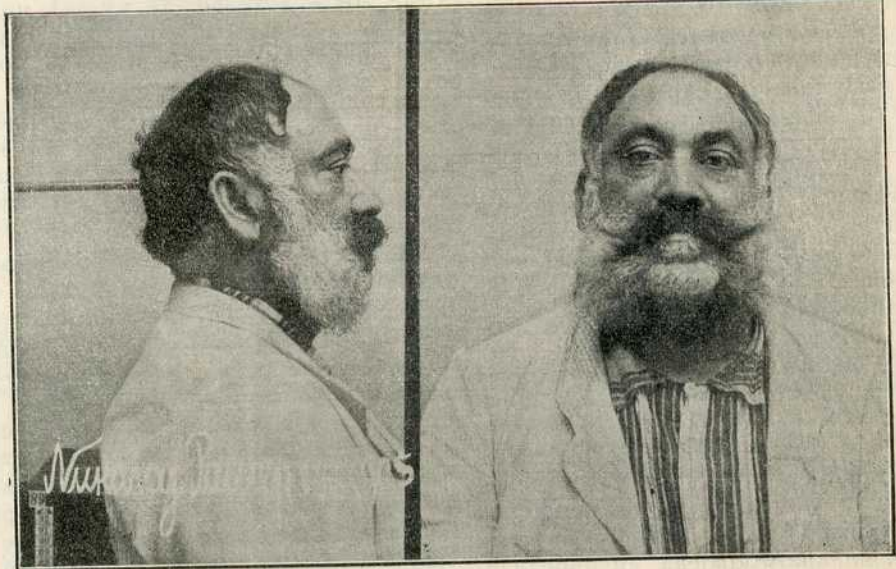
Код кварта варошког Управе града Београда налази се под кривичном истрагом и у притвору Милоје Сретеновић, бив. слуга, родом из Мијоковца у ср. љубићском окр. рудничком, који је окривљен за крађу акција и меница своје бив. господару Настасу Костандиновићу, трг. из Београда.

Последној власти потребно је да зна: где је Милоје био и становао од 6. августа до 10. септембра ове године. Он се неодређено брани: да је од 6.—15. августа радио и становао на некој лађи пешчари на Сави, избацујући из исте песак на обалу, а од 15. августа до 10. септембра да је служио код Ђорђа Вуче, трг. на Сави, спавајући преко ноћ на триви иза фабрике жигица.

Од овога што је навео једино је утврђено: да је у означеном времену служио код Ђорђа Вуче, а за остало да је радио на некој лађи и

власти, тако и приватне да јаве шта знају о њему Управи града Београда, а нарочито где је становао од 6. августа до 10. септембра ове год. — УБр. 31944.

У 34. броју «Полицискога Гласника» од 28. пр. м-ца изнете су фотографије две мађарске циганке: Терезије и Розе Ритер, које су по београдским дућанима вршиле крађе.

Одмах по објављеним њиховим фотографијама, Управа града Београда утврдила је, поред нових крађа које су у Београду учиниле, да су оне чланови једне велике циганске породице од преко 20 душа, која је крстарила у три правца по Србији: на југу (Ниш и околина), северу (Београд и околина) и средини Србије (Крагујевац — Аранђеловац и околина).

Сви су се они бавили свирањем, али им је главно занимање било крађа.

Шеф ове велике циганске породице — *rafter familias* — јесте Никола Ритер, који је са својом групом био у центру Србије — Кра-

својој од 2. тек. месеца Бр. 29696. прогнала је 22. ов. м-ца на свагда у Аустро-Угарску, изузев Терезије и Розе, које су и даље остале под истрагом за почињене крађе.

По извешћу шабачког начелства, Терезија и Роза одговарале су тамо 1903. год. за крађу 46 пес. дуката, коју су извршиле у тамошњој мењачкој радњи Павла Бајића, када им је изнет чанак с дукатима ради избора, а тако исто

и за крађу коња, но на суду су биле пуштене из недостатака доказа. Само су тада биле под другим именима: прва као Клара Ритер, а млађа као Емилија Милер.

За време истраге, која је тада противу њих вођена, неки цигани из њихове дружине, на загонетан начин одвели су коње из штале једног тамошњег механиције, коме су били предати на чување, и више се нигде нису могли пронаћи.

Тако је сада овој циганској банди учињен крај, само власти треба да воде строга рачуна да се не врате под другим именима.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Живота Ивковић, из Крупаје и Здравко Траиловић, из Милошевца у срезу хомољском, обојица одбегли војници сталног кадра, по извршеном бегству из војске одметнули су се из под овоземаљских власти у циљу вршења кривичних дела.

Објавом начелства округа пожаревачког од 21. јула 1905. год. Бр. 11837, позвати су Живота и Здравко, у смислу чл. 9. зак. о јавној безбедности да се у року од 20 дана пријаве најближој полициској или судској власти, али како они ово ни до данас нису учинили, то их је начелство решењем својим од 15. ов. м-ца а на основу чл. 10. поменутог закона, огласило за хајдуке и уценило их са по 500 дина. Награда ова издаће се ономе ко их убије, ухвати или полициској власти помогне да то учини.

Живота има 23 год., дежмекаст је, плав, очију зелених, носав, од одела има на себи: црно гуњче, беле чакшире, на глави шубару, а на ногама опанке.

Здравко је стар 22 год., висок, крупан, плав, носав, очију црних, одевен је као и Живота.

Ово се саопштава свима полициским и општинским властима ради знања и управљања.

да је спавао за време службе код Вуче на триви иза фабрике жигица, а не наводи никаквих доказа, нити је то вероватно.

Несумњиво је да он свој стан крије, те са тога износимо његову слику и молимо како

гујевцу и Аранђеловцу. Ова је група, бавећи се у Крагујевачкој Рачи, украла из чекмецага Љубомира Симића, там. механиције 50 динара.

Управа града Београда скупила је у своју «главњачу» целу ову породицу, и по пресуди